TRŽIŠKI MUZEJ #2 | MAREC 2026

Muzejski firbc

Novičnik Tržiškega muzeja

AKTUALNO

VIHTENJE ZADNJEGA STOLETJA RAZSTAVA OB GREGORJEVEM 2026

Kurnikova hiša
Odprtje: 5. 3. 2026, ob 18. uri

Razstava bo na ogled do 28. 3. 2026.
Odpiralni čas: torek, sreda, četrtek 10.00–12.00, 16.00–18.00 in po predhodni najavi.

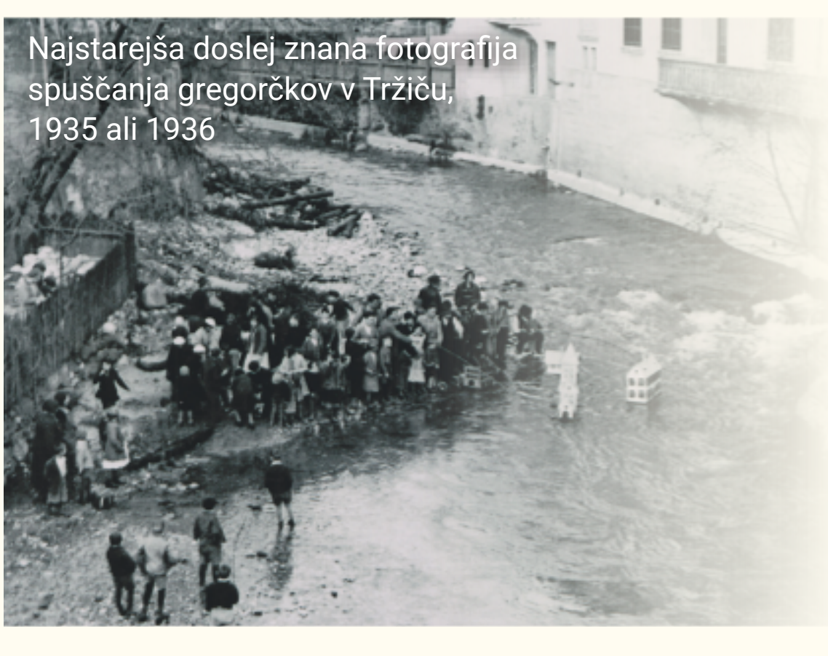
Najstarejša doslej znana fotografija spuščanja gregorčkov v Tržiču, 1935 ali 1936

100 let mesta Tržič
Novembra 1926 je bil trg Tržič povzdignjen v mesto. Mestna občina Tržič je bila precej manjša od današnje, ki je nastala sredi 20. stoletja z združitvijo z okoliškimi občinami. Razstavljeni gregorčki, ki so jih izdelali otroci Osnovne šole Križe, se zgledujejo po stavbni dediščini zadnjega stoletja. V Tržiču so za spuščanje gregorčkov do srede 20. stoletja skrbeli gasarji – predvsem fantje iz Cerkvene ulice. Z razvojem turizma je v zadnji tretjini 20. stoletja dogodek dobil turistični značaj in takega ima še danes.

Svet Gregor veleva kožuhe kupit, on vodo odeva, zna otročje zavit.
(Zapisal: Vojteh Kurnik)

O razstavi
Leta 2026 v Tržiču obeležujemo več pomembnih obletnic. V najstarejši ohranjeni hiši v Tržiču se je pred 200 leti rodil pesnik in zbiratelj izročila Vojteh Kurnik. Pred 100 leti je bil s kraljevim odlokom dotedanjemu trgu Tržič podeljen status mesta. Leta 2026 mineva 100 let od prvega podrobnejšega opisa spuščanja gregorčkov. Razstava skupaj z nekaj izbranimi pregovori, ki jih je zbral Vojteh Kurnik, odstira pogled na vse tri obletnice.

O svetim Gregorji svečava po vodi splava.
(Zapisal: Vojteh Kurnik)

Na gregorjevo pred 100 leti

Voda veliko prinese, pa tudi veliko odnese.
(Zapisal: Vojteh Kurnik)

Iz zapisa Karla Pirc iz leta 1926 o gregorjevem v Tržiču izvemo sledeče:

- Gregorčki so zaplavali na predvečer godu sv. Gregorja.
- Gregorčke – hišice in cerkvice – so izdelali iz papirja.
- Fantje so šego ohranjali, da ne bi bila pozabljena.
- Dogodek so zaključili z zabavo in pojedino.
- Vihteli so goreče metle – bakle.
- Kurili so kres, ki so ga naredili iz slame.
- Šega je že tedaj veljala za staro.
- V gregorčkih je gorela sveča.
- Gregorčke so spuščali dečki – neporočeni člani družbe.

VUČ U VODO 2026

Spuščanje gregorčkov, ki je vpisano v nacionalni register nesnovne kulturne dediščine, tudi letos pripravlja Občina Tržič – organizira ga TPIC Tržič v sodelovanju s Tržiškim muzejem in Osnovno šolo Križe.

Pri spuščanju gregorčkov se obeta nekaj novosti. Prizorišči prireditve bosta dve: eno bo glavni oder na Trgu svobode. Tam bodo poleg glasbenega in kulturnega programa ter ponudbe na stojnicah potekale delavnice izdelave gregorčkov ter video prenos dogajanja z nabrežja Tržiške Bistrice. Na drugi strani Gase pa bo, kot vsako leto, zaživela okolica Kulturnega centra Tržič in Kurnikove hiše. Spuščanje gregorčkov bo potekalo postopoma, saj bodo na nabrežje otroci prihajali v manjših skupinah. Ko bodo poslali vuč u vodo, si bodo lahko ogledali še razstave in v Kurnikovi hiši spekli ptička iz testa. Tudi v okolici Kulturnega centra Tržič bo poskrbljeno za kulinarično ponudbo in kulturni program.

PROGRAM, 11. marec 2026

KULTURNA PRIREDITEV
18.00 | Trg svobode
- plesni nastop KUD Leyli
- kulturni program OŠ Križe
- formiranje prve skupine za spust gregorčkov (zbor pri stojnici TPIC pri odru)

18.25–20.00 | Trg svobode
- koncert glasbene skupine Suha špaga

SPREMLJEVALNI PROGRAM
17.30–19.00 | Trg svobode (Butik)
- delavnica izdelovanja gregorčkov

17.30–20.00 | Trg svobode
- stojnice z gostinsko ponudbo in drugimi lokalnimi ponudniki

18.00–20.00 | pred Kulturnim centrom Tržič
- stojnice z gostinsko ponudbo in drugimi lokalnimi ponudniki

Kulturni center Tržič
- razstava *Gregorjevo*

Kurnikova hiša
- razstava *Vihtenje zadnjega stoletja* in delavnica peke ptičkov iz testa

Območje od mostu pri KCT proti stolpnici pod ograjo
- razstava svetlobne instalacije (z delavnic, ki jih je v Tržiškem muzeju vodil Matej Bizovičar), kres, kratki kulturni vložki GŠ Tržič in OŠ Križe

Na nabrežje bodo otroke (in odrasle, ki jih spremljajo) z gregorčki spuščali redarji. Najprej bodo gregorčke spuščali najmlajši (do 6 let), po 19. uri starejši otroci.

V primeru povišanega vodostaja bo dostop do reke obiskovalcem onemogočen, gregorčke bodo v vodo spuščali gasilci (odločitev bo sprejeta na dan prireditve).

Sanitarije za obiskovalce prireditve bodo zagotovljene v Kulturnem centru Tržič.

RAZSTAVA OB 20. OBLETNICI SMRTI AKADEMSKEGA SLIKARJA JOŽETA MEGLIČA

Ob 20. obletnici smrti akademskega slikarja Jožeta Megliča v Galeriji Paviljon NOB pripravljamo razstavo, posvečeno umetniku, ki je v štirih desetletjih ustvaril obsežen in vsebinsko raznolik opus več kot 600 del. Njegovo ustvarjanje zaznamujejo izrazit kolorizem, osebna interpretacija motiva ter jasno oblikovani tematski cikli. Odprtje razstave bo 19. marca ob 18. uri v Galeriji Paviljon NOB.

Meglič je svojo pot začel z upodobitvami industrijskega pejsaža, kasneje pa razvil prepoznavno figuraliko, erotične kompozicije ter barvito zasnovane krajine, vedute in tihožitja. V njegovih delih se prepletajo realistična izhodišča, ekspresivna poteza in simbolno - fantazijske razsežnosti, ki pričajo o širini in razvoju njegovega slikarskega programa.

Razstava ponuja izbor del, ki osvetljujejo ključna obdobja njegovega ustvarjanja ter obenem obujajo spomin na umetnika in njegov prispevek domačemu okolju ter slovenskemu likovnemu prostoru.

Vljudno vabljeni na odprtje in k ogledu razstave.

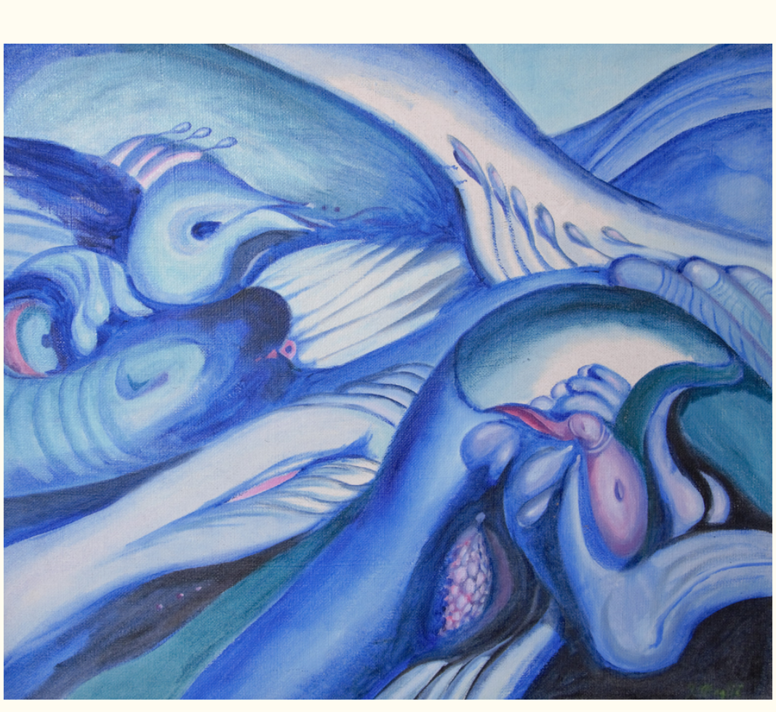

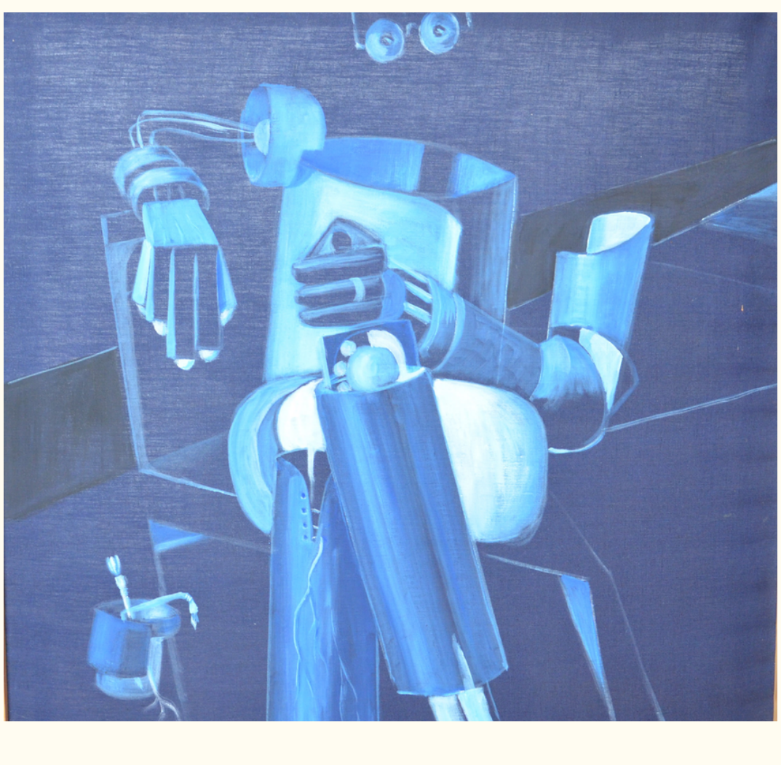

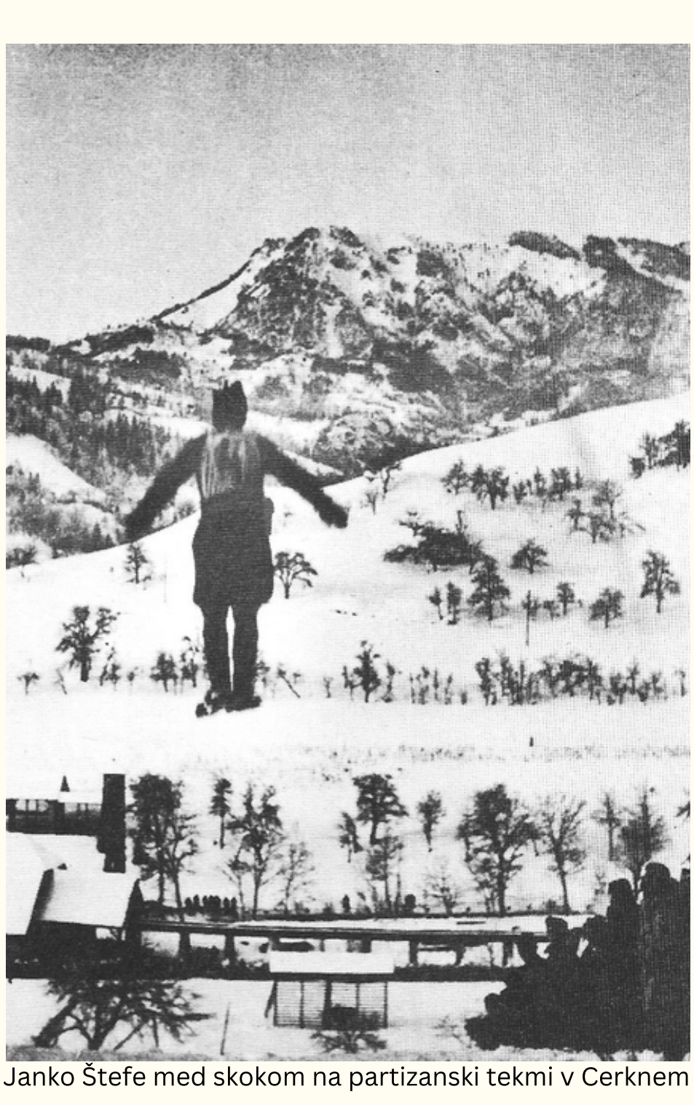
Janko Štefe med skokom na partizanski tekmi v Cerknem

PARTIZANSKE SMUČARSKE TEKME

V četrtek, 26. marca ob 18. uri bomo v atriju občine Tržič odprli gostujočo razstavo Mestnega muzeja Idrija *Partizanske smučarske tekme*. Razstava na desetih panojih zgoščeno predstavlja zaokroženo zgodbo o smučarskem tekmovanju, ki nima primere v okupirani Evropi. Na njih boste našli odgovore na vprašanja, kot so: kakšne so bile smučarske razmere v Cerknem med drugo svetovno vojno, zakaj je prav tu delovala smučarska delavnica, kdo je bil Rudi Finžgar ... Na tekmah je sodeloval tudi Tržičan Janko Štefe - Zavrotar, ki je v veleslalomu osvojil prvo mesto, v smučarskih skokih pa zaostal samo za Rudijem Finžgarjem.

»Skijaške dirke« januarja 1945 so bile gotovo nekaj posebnega. Vzdušje tiste nedelje je še danes, po več kot osemdesetih letih, živo v spominih tistih, ki so ga doživeli. Pri ohranjanju spomina pa ima pomembno vlogo tudi prireditev **Partizanske smučine Cerkno '45**, ki je prav tako predstavljena na razstavi.

ZGODILO SE JE

SLOVENSKI KULTURNI PRAZNIK

Na osrednji slovenski kulturni praznik so bile enote Tržiškega muzeja ogrete s prisotnostjo mnogih zainteresiranih. Udeleženci sprehoda Prešerno po Prešernovo smo popotovanje med verzi zaključili v prijetnem vzdušju ob čaju in prigrizku ob topli peči Kurnikove hiše. Mladi so se v spremstvu staršev angažirali pri kovanju medaljonov in zapestnic v Fužini Germovka, starejši so v Pollakovi kajži pozorno prisluhnili dr. Bojanu Knificu in Davidu Ahačiču ob vodenju po zbirkah obrti in interpretaciji pričevanj o utripu Tržiča v zadnjih 100 letih.

Hvala vsem za obisk!

ZIMSKE POČITNIŠKE DELAVNICE

Med zimskimi počitnicami smo v muzeju izvedli dve počitniški delavnici za otroke.

Prvi dan smo spoznali, kako so nekoč kolarji izdelovali smuči, ter izdelali svojo malo spominsko smučko. Pomerili smo se v metanju »snežnih kep«, preizkusili, kako hitre so naše smučke, izdelali smo medalje in na koncu imeli slovesno podelitev odličij.

Drugi dan se nam je pridružila Natalija Štular iz Slovenskega planinskega muzeja. Spoznali smo zgodbo o Jakobu Aljažu in gradnji Triglavskega doma na Kredarici. Zgradili pa smo tudi pravo maketo koče.

DELAVNICE PEHTRE BABE

V muzeju smo v torek, 24. februarja in v četrtek, 26. februarja, gostili umetnika Mateja Bizovičarja, pod taktirko katerega so otroci na delavnicah ustvarjali skulpture, navdahnjene z motivom Pehtre babe. Te bodo naknadno osvetljene, da bodo ob gregorjevem zažarele v bližini Kurnikove hiše in v neposredni bližini Tržiške Bistrice.

Vabimo vas, da si jih ogledate že ob odprtju razstave v Kurnikovi hiši 5. marca ob 18. uri!
Matej Bizovičar je umetnik, ki se posveča izdelavi prostorskih instalacij in svetlobnih teles iz recikliranih materialov. Njegove svetlobne skulpture si lahko do 12. marca ogledate na ulicah stare Ljubljane v sklopu LUV festivala. V Tržiškem muzeju smo ga povabili k sodelovanju, da bi umetniško interpretiral izročilo, povezano s praznovanjem gregorjevega. V letu 2026 so plod tega sodelovanja delavnice Pehtre babe.

ZAKLJUČEK VODNIŠKEGA TEČAJA PO SPOMINSKEM PARKU KONCENTRACIJSKEGA TABORIŠČA LJUBELJ

V mesecu februarju smo nadaljevali z izobraževanjem novih vodnikov po spominskem parku in muzeju Koncentracijskega taborišča Ljubelj. Po uspešnih pisnih preizkusih znanja so vodniki imeli še preizkus vodenja po parku in muzeju, katerega so prav tako opravili z odliko. Vsem novim vodnikom čestitamo in se veselimo novega sodelovanja.

NAPOVEDUJEMO

V okviru razstave *Partizanske smučarske tekme* bomo v mesecu aprilu organizirali pohod na Zelenico in ogled smučarske razstave na Zelenici. Datum sporočimo naknadno.

V mesecu aprilu bomo organizirali pohod do naše enote Partizanske tehnike Kokrškega odreda. Datum sporočimo naknadno.

V soboto, 23. maja, organiziramo muzejski avtobus na Kras. Obiskali bomo muzej Krasa v Postojni, spominsko sobo Srečka Kosovela v Sežani (in se tako poklonili letu Srečka Kosovela) ter Muzej slovenskega jezika in knjige v Štanjelu.
Vsi ogledi muzejev bodo vodeni, v Štanjelu nas bo vodnik popeljal tudi po vasi. Odhod avtobusa bo ob 8. uri iz tržiške avtobusne postaje.
Cena izleta je 40 € in vključuje prevoz ter stroške vstopnin in ogledov po programu (ne vključuje kosila, ki bo ob izkazanem interesu organizirano za doplačilo).
Prijave sprejemamo do **7. maja oz. do zapolnitve mest**. Prijavite se na: trziski.muzej@guest.arnes.si.

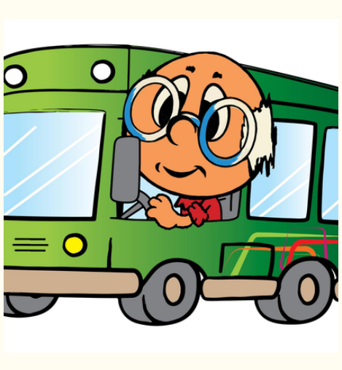

KURNIKOVO LETO

PRVI KURNIKI V TRŽIČU

Luka Kurnik – stari oče Vojteha Kurnika
Žan Škrjanec

Letos, ko mineva 200 let od rojstva Vojteha Kurnika, osvetljujemo nekaj novih spoznanj o rodbini, ki se je tudi zaradi ohranjene Kurnikove hiše in pesnikovanja tržiškega poeta globoko zasidrala v zavest Tržičanov. V Tržiškem muzeju smo našli nekaj novih sledi o življenju in delu ne le tržiškega pesnika in zbiratelja ljudskega izročila, temveč tudi njegovih predhodnikov, sorojencev in potomcev.

Doslej je veljalo, da je družina Kurnik prišla v Tržič v začetku 19. stoletja, ko imamo izpričanega kolarja Fortunata Kurnika (očeta Vojteha Kurnika). Ob pregledu matičnih knjig župnije Tržič je postalo jasno, da so Kurniki v Tržič prišli vsaj že eno generacijo prej. Najstarejši zapis, ki ga v Tržiču najdemo v povezavi z družino Kurnik, je vpis v poročni knjigi tržiške župnije, kjer najdemo Luka Kurnika (v originalnem zapisu Lukas), ki se je leta 1777 poročil z domačinko Katarino Kerničar. Razvidno je, da je bil Luka Kurnik oče prej omenjenega Fortunata.
Kje je bil Luka Kurnik rojen ter kdaj in kako je prišel v Tržič, zaenkrat ni znano. Iz zapisa v poročni knjigi pa je jasno, da sta se s Katarino Kerničar poročila 21. januarja 1777, v tržiški župnijski cerkvi (*in facie ecclesiae*) ju je poročil takratni tržiški župnik Matija Magušar; kot priči pa sta navedena Simon Klander in Anton Papov. Naveden je naslov mladoporočencev – Tržič št. 31, ki se omenja tudi v nekaterih poznejših zapisih. Hišna številka, ki jo najdemo v zapisih, ni povsod enaka, razloga za to pa sta selitve in spremembe številčenja hiš (prvič so bile hiše v Tržiču oštevilčene leta 1770, sistem se je spreminjal v letih 1815, 1876, 1931, 1948 ter 1991). Hiša Tržič št. 31 je bila na mestu, kjer je danes Trg svobode 17. Iz zapisa v poročni knjigi izvemo ime očeta Luka Kurnika – to je glede na tedanjo prakso napisano kot drugo ime (Lukas Primi Kurnik), očetu je bilo torej ime Primož. Zanimiv je zapis priimka, ki se pozneje ne ponovi nikoli več. Priimek je zapisan kot »Kurjek«, kar lahko pripišemo nepozornosti zapisovalca ali pa morebitnemu poznejšemu preoblikovanju Kurjeka v priimek Kurnik.

Luka Kurnik se v dostopnem katastrskem gradivu nikjer ne omenja kot lastnik stavbe ali parcele. Po poklicu je bil kolar (*Wagner*), ta zapis najdemo v mrliški knjigi, hkrati pa v krstnih knjigah pri nekaterih zapisih njegovih mnogih otrok. S Katarino Kerničar je imel med letoma 1778 in 1798 kar sedem otrok: Nežo, Evo, Janeza, Luka, Marijo, Fortunata ter Pavla! Družina je živela v Tržiču, a se je večkrat selila, zato hišne številke pri vpisih otrok variirajo – od hišne številke 30, 28 in na koncu 23. Pri Katarini, ki je 19. novembra 1800 umrla, je kot razlog smrti navedena huda vročina (*hitzige Krankheit*).
Luka Kurnik se je 8. februarja 1801 ponovno poročil, in sicer z Gertrudo Primožič, vendar je bil zakon zaradi prezgodnje Gertrudine smrti kratek. Gertruda je 8. marca 1802 povila sina Tomaža, že 1. junija istega leta je v 37. letu umrla za možgansko kapjo (*Schlagfluß*). Poročena sta bila na naslovu Tržič št. 23 (danes Trg svobode 31), tudi Tomaž je bil rojen tam, pri Gertrudini smrti pa je že zapisana hišna številka Tržič 51 (danes Trg svobode 28), kamor so se pozneje preselili Kurniki.
Kot kaže, se je Luka Kurnik poročil še tretjič, in sicer 17. oktobra 1802. S Katarino Šarabon sta imela 3 otroke: Matevža, Janeza in Nežo. Vsi so bili rojeni na naslovu Tržič 51. Katarina je zaradi starostne oslabelosti (*Alterschwache*) umrla 3. avgusta 1852, stara je bila 78 let. Zadnji zapis, povezan z Lukom Kurnikom, je zapis o njegovi smrti – umrl je 14. julija 1837, star 87 (točen datum njegovega rojstva ni znan), na naslovu Tržič 92 (današnji Trg svobode 22), kot vzrok smrti je zapisan živčni udar oz. možganska kap (*Nervenschlag*).

Od enajstih Lukovih otrok jih je po zdaj znanih podatkih devet preživelo otroštvo, kar je za tedanjo dobo zelo lepo število. Otroci so se selili in ženili v takratne tržiške družine (Fortunat se je npr. poročil s Katarino Polc, najmlajša hči Neža z Gašperjem Mallyjem) in Kurnikov rod je ostal v Tržiču. Luka Kurnik je kot kolar svoje znanje prenašal tudi na otroke, posebej na Fortunata Kurnika (očeta Vojteha Kurnika), o katerem pa več naslednjič.

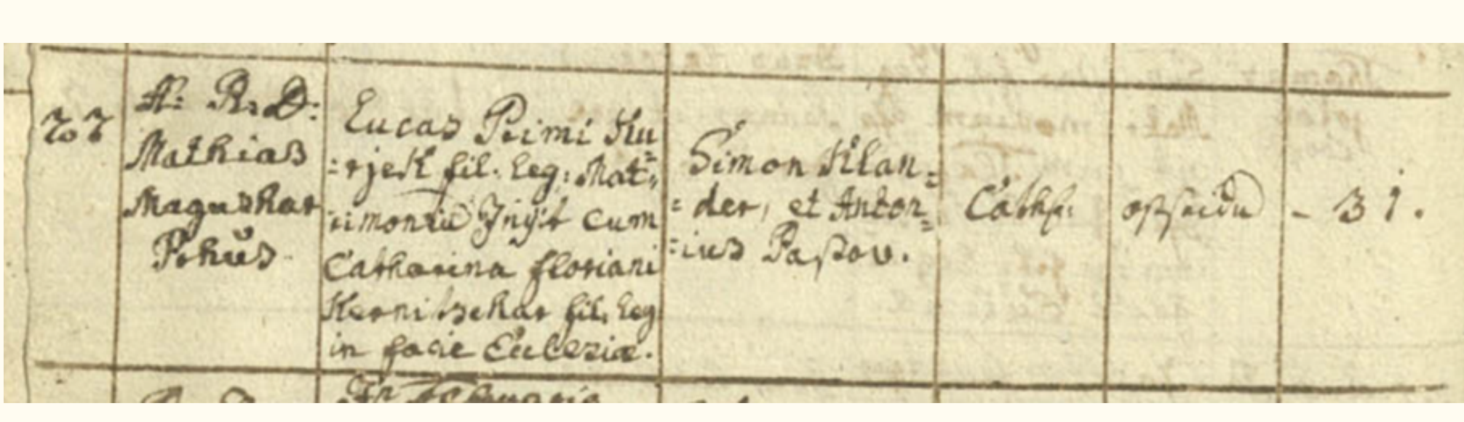
207 | A. R. D. Mathias Magushar Parochus | Lucas Primi Ku:rjek fil. leg. Mat: [illegible] cum Catharina Floriani Kernitscharin fil. leg. in facie Ecclesiae. | Simon Klan:der, et Anton:ius Papov. | Cath. | [illegible] | 31.

Izpis iz poročne knjige župnije Tržič (1770-1784), ki omenja Luka Kurnika in Katarino Kerničar.

Viri
- Krstne knjige župnije Tržič (1770-1784), (1784-1803), (1804-1812)
- Mrliške knjige župnije Tržič (1784-1803), (1804-1812), (1812-1828), (1829-1837), (1837-1854)
- Poročne knjige župnije Tržič (1770-1784), (1784-1812), (1816-1843)
- SI AS 176, katastrska občina Tržič, L 171, seznam stavbnih parcel

---

Radi obiskujete Tržiški muzej? Vas zanimajo (krajevna) zgodovina, etnologija, razvoj obrti, umetnost? Ste prijatelj Tržiškega muzeja in se vam zdi naše delo pomembno? Potem vas prosimo, da to sporočilo posredujete tudi drugim, ki bi jih morda pritegnilo, a našega muzeja še ne poznajo ali še niso prejemniki našega novičnika.
Če bi radi prejemali novičnik, se lahko prijavite nanj preko spletne strani Tržiškega muzeja www.trziski-muzej.si/ ***ALI*** *preko e-naslova trziski.muzej@guest.arnes.si*

Tržiški muzej
Muzejska ulica 11
4290 Tržič

www.trziski-muzej.si